

Författningssamling

Dokumenttyp Styrdokument	Beslutsinstans Kommunstyrelsen	Beslutsdatum 2025-01-15	§ 5
Dokumentansvarig Beredskapssamordnare, Höglandets räddningstjänstförbund			
Gäller för Nässjö kommun		Senast reviderad	

Styrdokument för Nässjö/Vetlanda kommuners krisberedskap 2024-2026

Bakgrund

Enligt Lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH) ska kommuner och regioner arbeta med krisberedskap. Kommunens åtaganden enligt LEH utgår från begreppet extraordinär händelse i fredstid som det är definierat i 1 kap. 4

§: Med extraordinär händelse avses i denna lag en sådan händelse som avviker från det normala, innebär en allvarlig störning eller överhängande risk för en allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner och kräver skyndsamma insatser av en kommun eller en region.

Kommunernas uppgifter enligt 2. kap LEH delas in i följande verksamheter:

- risk- och sårbarhetsanalys
- planering
- geografiskt områdesansvar
- utbildning och övning
- rapportering

I överenskommelse om kommunernas krisberedskap mellan Sveriges kommuner och regioner (SKR) och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) anges att kommunen ska fastställa ett styrdokument med kommunens mål och inriktning för arbetet med krisberedskap under mandatperioden och som ska innehålla:

- övergripande mål och inriktning för arbetet med krisberedskap under mandatperioden

- övergripande styrning av arbetet med krisberedskap i kommunala förvaltningar, bolag och kommunalförbund.
- kommunens övergripande process för risk- och sårbarhetsanalys.
- kommunens ambitioner i arbetet med sitt geografiska områdesansvar.
- vilken planering avseende krisberedskap inom olika områden som kommunen ska ta fram eller uppdatera under mandatperioden.

Övergripande mål och inriktning för arbetet med krisberedskap under mandatperioden

Kommunernas övergripande mål är att på ett effektivt och rationellt sätt minska verkningar och skador vid sådana händelser som klassas som extraordinära genom en god planläggning samt årliga utbildningar och övningar.

Inriktningsbeskrivning:

- Arbeta med att reducera och åtgärda de brister som har identifierats i kommunens risk- och sårbarhetsanalys, RSA.
- Samtliga kommunens samhällsviktiga verksamheter ska vara delaktiga i kommunens arbete med kontinuitetsplanering och ta fram åtgärder för att minska konsekvenser vid en inträffad extraordinär händelse.
- Åtgärdsplaneringen ska mynna ut i kommunens strävan att uppnå kontinuitet i kommunens samhällsviktiga verksamheter under 14 dygn.

Övergripande styrning av arbetet med krisberedskap i förvaltningar, bolag, kommunalförbund och stiftelser

Nässjö/Vetlanda kommuners krisberedskapsarbete styrs, utöver detta styrdokument, av ett antal övergripande dokument. Dessa dokument ska utformas för att möta de krav och förväntningar som återfinns i lagstiftning och överenskommelsen om kommuners krisberedskap med Nässjö/Vetlanda kommuners förutsättningar i fokus:

- Reglemente för krisledningsnämnden
- Risk- och sårbarhetsanalys (RSA)
- Plan för hantering av extraordinära händelser
- Utbildnings- och övningsplan
- Kontinuitetsplaner

Reglemente för krisledningsnämnden reglerar kommunernas respektive krisledningsnämnds mandat, befogenheter och arbetsgång.

Risk och sårbarhetsanalys (RSA) identifierar och prioriterar respektive kommuners verksamheter, sårbarheter och förmågebrister utifrån kommunens riskbild. Vidare innehåller den förslag på åtgärder för att reducera sårbarheterna och för att höja kommunens förmåga att hantera oönskade händelser, vilket kommer att vara vägledande för kommunens framtida krisberedskapsarbete. Analysen ska lämnas in till länsstyrelsen den 31 oktober vid varje mandatperiods början.

Plan för hantering av extraordinära händelser omfattar organisation och tillvägagångssätt för kommunens krisledningsförmåga på operativ nivå med förvaltningens

krisledningsgrupp. Den ska fastställas av lägst kommundirektör senast den 31 december under mandatperiodens första år.

Utbildning- och övningsplan ska innehålla övergripande planering för aktiviteter med syfte att höja kommunens krisberedskapsförmåga.

Kontinuitetsplaner är planer för att kunna hantera avbrott och samhällsstörningar utan alltför stor påverkan på ordinarie verksamhet och drift och även för att kunna återgå från störning till normal drift. Kontinuitetsplanerna ska tas fram av och ansvaras för vid respektive verksamhet och åtgärder ska vidtas inom ramen för ordinarie ansvar. Verksamheternas kontinuitetsplaner ska sedan analyseras för att även kunna vidta kommunövergripande åtgärder.

Varje förvaltning/bolag/förbund/stiftelse ansvarar för och driver det egna arbetet inom krisberedskap. Samordningsansvaret åvilar respektive kommunstyrelse som delegerat uppdraget till Höglandets räddningstjänstförbund (HRF). Kommunernas arbetar med kontinuitetshantering som ett systematiskt arbetssätt i de kommunala samhällsviktiga verksamheterna.

Den kommunövergripande samordningen av krisberedskap samt skydd mot olyckor sker inom HRF på uppdrag av kommunstyrelserna. HRF ska tillhandahålla beredskapssamordnare som stöd till de samhällsviktiga verksamheternas arbete samt svara för den kommunövergripande planeringen.

Kommunernas övergripande process för risk- och sårbarhetsanalys

Kommunerna utgör grunden i samhällets beredskapssystem. Därför är varje kommun skyldig att säkerställa att samhällsviktiga verksamheter har en god förmåga att motstå och hantera störningar så att de negativa effekterna på samhället blir så små som möjligt vid en kris eller olyckshändelse. För uppfylla detta ska varje kommun ta fram en risk- och sårbarhetsanalys. Analysen ska peka ut presumtiva händelser och olyckor i Nässjö/Vetlanda kommuner som kan drabba kommunen och dess invånare.

Nässjö och Vetlanda kommuner har delegerat uppgiften att ta fram en risk- och sårbarhetsanalys till Höglandets räddningstjänstförbund. Avdelningschefen för samhällssäkerhet inom HRF är processägare för arbetet med analysen som utförs av beredskapssamordnare i samverkan med förvaltningar, bolag och andra aktörer. Arbetet med risk- och sårbarhetsanalysen är en kontinuerligt pågående process som involverar de delar av kommunen som identifierats som relevanta utifrån det löpande arbetet samt uppkomna situationer/händelser. HRF administrerar/hanterar analysen i relation till Länsstyrelsen.

Kommunernas ambitioner i arbetet inom sitt geografiska områdesansvar

Enligt 2 kap. 7 § LEH (2006:544) ska kommunen verka för att olika aktörer i kommunen samverkar och uppnår samordning i planerings- och förberedelsearbetet. Även de krishanteringsåtgärder som vidtas av olika aktörer ska samordnas, likaså informationen till allmänheten. Kommunen har det geografiska ansvaret inom kommunens geografiska gränser.

Beslut om hur kommunerna ska prioritera ordningen av sina risker och sårbarheter, ska spegla regeringens ordning på vad kommunernas har som skyldighet att skydda. Vid en extraordinär händelse och krig har samhället skyldigt att skydda:

1. **Människors liv och hälsa** – Fysisk och psykisk hälsa hos dem som drabbas direkt eller indirekt av en händelse.
2. **Samhällets funktionalitet** – Funktionalitet och kontinuitet i det som direkt eller indirekt starkt påverkar samhällsviktigt verksamhet och därmed får konsekvenser för människor, företag och andra organisationer.
3. **Demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter** – Människors tilltro till demokratin och rättsstaten samt förtroende för samhällets institutioner och det politiska beslutsfattandet, ledningsförmåga på olika nivåer, avsaknad av korruption och rättsövergrepp.
4. **Miljö och ekonomiska värden** – Miljön i form av mark, vatten och fysisk miljö, biologisk mångfald, värdefulla natur- och kulturmiljöer samt annat kulturarv i form av fast och lös egendom. Ekonomiska värden i form av privat och offentlig lös och fast egendom samt värdet av produktion av varor och tjänster.
5. **Nationell suveränitet** – Kontroll över nationens territorium, nationell kontroll över de politiska beslutsprocesserna i landet samt säkrande av nationens försörjning med förnödenheter¹.

Nässjö/Vetlanda kommuners prioritering 2024-2026

Prioritet 1

Krisberedskap

Bortfall av dricksvatten	Bortfall av medicin och livsmedel	Bortfall av el och värme	Bortfall av bredband och telenät
--------------------------	-----------------------------------	--------------------------	----------------------------------

Oavsett om samhället drabbas av en extraordinär händelse eller ett krig så är basen för såväl samhällsviktig verksamhet som allmänhet att det finns tillgång till förnödenheter, vatten, värme och kommunikationsmöjligheter. En vuxen människa överlever utan vätska i tre till fem dagar². Kroppen klarar sig utan mat mellan 21 och 40 dagar innan det blir kritiskt alternativt akut livshotande komplikationer.

Möjligheten att överleva utan mat beror på vilket allmäntillstånd den enskilde har. Ut kylning av fastighet varierar beroende på en rad olika aktörer. Generellt kan sägas att det tar ca ett till tre dygn tar det innan en fastighet har samma temperatur som utomhus. När inomhustemperaturen når +5 grader är det svårt att vistas i huset trots full vinterklädsel³.

Med begränsade, eller uteblivna, kommunikationsmöjligheter finns det risk för att kommunal räddnings-/vårdpersonal uteblir eller har svårt att identifiera var hjälpbehoven finns. Ett hjälpbehov kan snabbt eskalera och akut utgöra hot mot både liv och hälsa.

¹ Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Gemensamma grunder för samverkan och ledning vid samhällsstörningar, 2014

² Karolinska institutet (ki.se)

³ Så snabbt blir ditt hus kallt (energimyndigheten.se)

Prioritet 2

Civila försvaret

Väpnat angrepp	Storskalig evakuering	Terror
----------------	-----------------------	--------

Ett väpnat angrepp påverkar människor i en vid omkrets utanför drabbat område. Förflyttningar av resurser för att bistå utsatt område kan bidra till allvarliga konsekvenser för samhällsviktig verksamhet i kringliggande områden. Därför är det viktigt att risker i gruppen prioritet 1 ingår i en åtgärdsplan för att därmed reducera konsekvenserna.

En evakuering kan bli aktuell både vid extraordinära händelser och krig. För att en evakuering ska kunna genomföras krävs en gemensam plan mellan statliga myndighet och kommun med operativ räddningstjänst. Vid en evakuering påverkas människors livsbetingelser, men även samhällets såväl enskild individs ekonomiska värden kan påverkas

Prioritet 3

Krisberedskap

Störningar i betalningssystem och kontantuttag	Infrastruktur skadas
--	----------------------

Civilt försvar

Sabotage och angrepp mot samhällsviktig infrastruktur och verksamheter	Mottagning av flyktingström både internationella och nationella flyktingar
--	--

MSB rekommenderar att allmänheten bygger upp ett lager av förnödenheter motsvarande sju dagars konsumtion. Det faktum att människor under en period inte gör några inköp kommer påverka näringslivet och därmed uppstår en störning på samhällets funktionalitet. Efter en tid kan störningen övergå till en risk som kan påverka människors liv och hälsa. Denna risk/sårbarhet bör hanteras, även om andra risker har högre prioritet.

En fungerande infrastruktur är väsentligt för samhällets funktionalitet. Plan för hur skador eller sabotage ska hanteras är central och bör därför prioriteras.

I händelse av extraordinär händelse eller krig är sannolikheten för flyktingströmmar stor. Det kan handla om både internflyktingar det vill säga flyktingar från andra delar av landet samt flyktingar från andra länder.

Landets kommuner har erfarenhet av större flyktingströmmar, senast 2015, vilket innebär att det finns fungerande rutiner. Dessa kan behöva ses över och anpassas till rådande omständigheter.

Kontinuerligt pågående arbete

Säkerhet

Cyberattacker	Desinformation och propaganda
---------------	-------------------------------

Högländets IT arbetar förebyggande mot cyberattacker mot samhällsviktig verksamhet. Om attacker ändå sker och uppnår sitt syfte ska verksamheterna ha en plan för hur IT-baserat arbetet ska kunna fortsätta medan intrånget hanteras.

Alla ansvarar för att förhålla sig källkritiskt och värderande till all information. Teknik vars syfte är att försvåra den enskildes bedömning utvecklas i rask takt, vilket ställer högre krav på den enskildes förmåga att bedöma och värdera. Varje myndighet och annan aktör har ett ansvar att värdera tillgänglig information innan den sprids vidare och bör ha rutiner för att undvika detta.
